

СТАНОВИЩЕ

**от проф. дмн Огнян Иванов Колев,
МБАЛНП „Св. Наум“
за дисертационен труд на тема „Превенция на социалното
изключване при хора с психични разстройства“
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
на Симеон Иванов Сапунджиев
по професионално направление 3.4.Социални дейности /Клинична
социална работа с лица с психични разстройства/
научен ръководител: доц. дм Вержиния Боянова**

Становището е написано съгласно заповед на Ректора на Софийския Университет „Св.Климент Охридски“ /РД 38-183/05.05.2020 г. Предоставените ми материали са в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на СУ “Св.Климент Охридски“ и включва всички необходими документи.

Трудът на Симеон Сапунджиев е един от малкото трудове у нас, посветени на психичното здраве и на клиничната социална работа с лица с психични растройства. Темата е изключително актуална за съвременната медицинска, психологическа, рехабилитационна, терапевтична и социална практика. Изследователският му интерес е насочен към една изключително трудна сфера, като се има предвид особеностите на изследователския контингент, общественото мнение и в повечето случаи липса на подкрепа дори и от най-близките. Логически той е структуриран в две теоретични и две емпирични глави, със съответни параграфи в обем от 280 страници и приложения в отделно книжно тяло. Използваната литература е богата – 165 източника, от които 132 – на кирилица, а останалите на латиница. Темата е значима, много актуална и дисертабилна. Много добре са формулирани обект, предмет, цел, задачи и хипотеза на изследването. Първа и втора глава са взаимно свързани и са посветени на теоретичен анализ на изследвания проблем. Анализът на теоретичното изследване е насочен към разкриване същността и видовете психични разстройства, добре са очертани медико-социалните проблеми и потребности на изследваната група. Детайлно са разгледани стигмата, социалното изключване на тези лица и са посочени ефективни пътища за тяхното социално включване. Много добре е представена

значимостта на клиничната социална работа и ролята на клиничния социалния работник в процеса на успешната им терапия и рехабилитация. Може да се направи извод, че теоретичното изследване е обширно и задълбочено.

Трета глава от труда разкрива дизайна на емпиричното изследване /цел, задачи, хипотеза, изследователски контингент и методи на изследване/, както и представяне и анализ на резултатите по различни показатели. Налице е прецизна организация на изследването.

В четвърта глава е изложен авторският модел „Включени“.

Изследвани са 90 лица с клинична диагноза психотични разстройства чрез различни методики. От тях ще спомена многофакторен личностен въпросник Mini-Multi. Като приносен момент приемам преведената и апробирана лично от С. Сапунджиев скала за дискриминация и стигма DSC-12 и може да бъде надежден метод за измерване степента на стигма и дискриминация на лица с психични разстройства.

В емпиричното изследване са участвали 5 различни групи лица с психични разстройства, клиенти на основните и най-разпространени социални услуги – социални услуги в общността /дневен център, защитено жилище, център за социална рехабилитация и интеграция/. Не всички лица с психични разстройства са потребители, но почти всички са нееднократно пациенти на психиатричните лечебни заведения и това е ценно, че в изследването са обхванати именно тези психиатрични пациенти. В широк теоретичен аспект от гледна точка на клиничната социална работа е разгледано медицинското съдържание на основните психотични диагнози, като това е необходим елемент за осъществяване на психосоциалната рехабилитация. Заложен елемент от разработения авторски модел за групова психосоциална рехабилитация са темите, свързани с диференциране, разпознаване, контролиране и управление на симптоматиката на психичните разстройства в качеството им на типични хронични заболявания.

В експертната оценка, на която е подложен разработеният авторски модел, са взели участие и медицински специалисти – психиатри, които заедно с другите привлечени експерти положително оценяват модела. Обогатяващ е факта, че във връзка с проучване на актуалното състояние на социалното изключване и социалното включване на лицата с психични разстройства у нас е проведено интервю с 32-ма психичноздравни професионалисти, част от които са с медицинско образование и дългогодишна практика в сферата на болничната психиатрична грижа.

Може да се направи извод, че е налице емпирично изследване в български контекст за повишаване нивото на социалното включване на хора с психични разстройства в контекста на социални умения, компетенции, придобивани чрез програма за психосоциална рехабилитация.

Прави отлично впечатление много добрия, правилно подбран, статистически анализ на събрания материал.

Направените изводи са добре структурирани, информативни - богати по съдържание. Те са ценни с конкретните препоръки. Дисертацията има завършен, цялостен вид. Тя разкрива уменията на докторанта да прави научни интерпретации и изводи на базата на емпирични данни.

Приемам представените в дисертационния труд приноси като лично дело на автора. Те са ясни и отразяват неговите постижения.

Авторефератът отразява напълно съдържанието на труда и акцентира върху по-значимите му страни.

С. Сапунджиев има необходимия брой публикации /8/, свързани с изследователската проблематика, съгласно изискванията.

Заклучение

Дисертационният труд на тема „Превенция на социално изключване при хора с психични разстройства“ на Симеон Иванов Сапунджиев отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св.Кл.Охридски“. Оценявам го високо по достойнство и значение, което ми дава основание убедено да дам своя положителен вот и да предложа на научното жури да присъди на Симеон Иванов Сапунджиев образователната и научна степен „ДОКТОР“ по професионално направление 3.4. Социални дейности /Клинична социална работа/.

Изготвил становището:

/проф. дмн Огнян Колев/

31.05.2020г.